ПОЈЕДИНИ БРОЈ — 75 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 180 дин. на годину, 90 дин. на пола године, 45 дин. на четврт год.; за Америку 5 долара на годину. — Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

Број 114. Нови Сад, у среду 24. маја 1922. Година LIII.

Наши Немци.

Сваки велики народ има по коју негативну особину, која га разликује од других народа. Таква једна карактерна особина код Немаца је нека особита врста наивности, која може бити, а и готово увек и бива, правим извором генијалног стваралаштва, али која и у приватном и у политичком животу може бити или кобна или — смешна, па чак и трагикомична. Ту националну особину је најбоље осећао велики немачки државник Бизмарк, који се у свом државничком и политичком раду служио методама, које су потпуно одговарале менталитету немачког народа: он је био потпуно отворен и искрен! Немац од главе до пете. Он је био, у сазнању војничке, индустријалне и економске силе Немачке, често пута наивно бруталан али никада није надевао на себе образину италијанског Макиавелизма, енглеске хипокризије или француске шармантности. Он није потцењивао своје противнике, неке је чак и високо уважавао, и имао је пуно природног, неизвештаченог такта у опхођењу. Тај прави, велики Немац је често пута својим сународницима пребацивао њихову „тевтенску“ неваспитаност. Сећамо се да је приликом своје прославе када је био већ у оставци и када су се делегације универзитетске омладине, које је задржао на свом сеоском имању на ручку, животињски изопијале и патриотички урлали, не водећи рачуна о особи и месту код које и на којем се налазе, за ту исту омладину употребио израз, који је био веома мало нежан. И зато су, док је он био на државном крмилу, Немачку уважавали, понеки су је се чак и бојали, али није била ни далеко опште омражена. До тога су је довели тек његови политички наследници, на штету самог немачког народа, који је, у главном, увек важио као народ највишег квалитета а у неким гранама науке, индустрије, уметности и литературе и као први на свету.

Писац ових редака је још пре неколико година, разговарао са једним отменим Енглезом и када је разговор прешао на најновију Немачку и њен политички менталитет, тада је тај Енглез немарно процедио кроз зубе: „a nation of parvenus“ (Народ парвенија!). Ми смо далеко од тога да са висине британске охолости и политичке прошлости таким очима на велики немачки народ мотримо, али ипак морамо признати, да су наследници великог Бизмарка много допринели таком схвећању.

Ово смо све само зато споменули да би могли претрести питање, да ли и ми имамо разлога да на наше суграђане Немце таким очима гледамо.

На то можемо мирне душе и одлучно одговорити: не!

Наши суграђани Немци заслужују сваку похвалу и као народ и као корисни суграђани. Да Немци, који су поданици других држава, ван Немачке, могу бити ванредно лојални и корисни грађани дотичних држава, то најбоље показује улога Немаца, руских поданика. Они су, благодарећи широкој словенској руској души, сачували све особине немачке народности и имали благотворан уплив на општи развој ове велике словенске државе. Балтиски барони су били највеће руске патриоте не одрицајући се своје народности — као што је то, напротив, био случај са многим виђеним Немцима у земљи круне Св. Стевана. Наши Немци треба пре свега да знају, да иста могућност општег, хармоничног развоја постоји за њих и у нашој држави, јер и ми смо Словени и као такви мало склони денационализацији наших инородних суграђана. Ми им братски пружамо руку на заједнички рад, предајемо забораву све размирице, које су преостале од светског рата, али зато тражимо од њих, да и према нама заузму лојалан и тактичан став т. ј. другим речима, да се окану непријатног, прераног и неумесног борбеног става који је Немачку, после Бизмарка, довео до омражености и катастрофе.

У томе нам може највише припомоћи наша домаћа немачка штампа, која треба пре свега да рачуна са промењеним приликама и да својим благотворним радом упливише на држање масе наших немачких суграђана. Њено држање треба да је таково, да ми о њима не можемо рећи оно, што је велики Бизмарк рекао за универзитетске делегације на његовом сеоском имању.

Sapienti sat!

О. С—ћ.

Краљево венчање одложено

због погоршаног стања принцезе Јелисавете. — Венчање ће бити тек после Петрова-дна.

Атина, 23. маја. Болест принцезе Јелисавете јако се погоршала. Температура се поново подигла, јер последња операција није успела, Румунски краљ је предложио, да се Краљево венчање одложи за 8. јуни.

Београд, 23. маја. На синоћној седници Министарског Савета расправљало се о одлагању Краљеве свадбе. Због болести принцезе Јелисавете, која је још увек тешка, румунски суверени мораће се задржати много више код болесне принцезе, него што се то предвиђало. Министарски Савет, да се не би догодило, да се венчање још једном одлаже, предложиће да се венчање одложи за 16. јули.

Енглески лист о нашем Краљу.

Лондон, 23. маја. „Дељи Експрес“ доноси чланак о женидби Краља Александра и вели да ће то много хиљада људи Британије заинтересовати. За време рата многи британски војници на солунском фронту видели су Краља, чије ће венчање оживети те успомене. Лист износи историју Краљева живота и каже да Краљ има благу нарав и показује снажну вољу и мир у свакој опасности. Краљ Александар никад није губио веру у победу савезничке ствари и у најтежим моментима храбрио је војнике. Он је данас владар уједињене Краљевине.

Зајам Немачкој за подмирење репарација.

Хановер, 23. маја. Противно првобитним намерама Морган се задржао у Лондону, и стиже у Париз тек у среду. Ту ће се састати нарочити одбор репарационе комисије, који ће решавати о давању зајма Немачкој. У том одбору Америку ће заступати Морган, а саветник ће бити Кан, осим тога учествоваће Белгија, Италија, Енглеска, Холандија. На овим преговорима присуствоваће са саветујућим гласом и немачки министар финансија Хермес. „Чикаго Трибун“ потврђује, да немачки кругови рачунају на зајам од једне милијарде долара.

Америка узеће у своје руке међународно привр. уравнотежање.

Хановер, 23. маја. Према вестима из Вашингтона дознаје се из кругова, који стоје блиско званичним круговима, Америка припрема планове међународне привредне равнотеже. Америка жели ово да постигне у споразуму са осталим државама, с тим да се из дискусије искључе политичка питања. У првом реду одредиће се ратни дугови и услови плаћања немачких дугова.

У петак ће говорити у парламенту Лојд Џорџ о ђеновској конференцији.

Хановер, 23. маја. Лојд Џорџ ће 25. о. м. у доњем дому говорити о ђеновској конференцији.

Трговински преговори између Аустрије и Мађарске.

Будимпешта, 23. маја. Јуче су поведени у Бечу трговачки преговори између мађарске и аустријске делегације ради споразума, да Мађарска дозволи увоз стоке у Аустрију, а с друге стране да Аустрија дозволи увоз мађарског вина у Аустрију. У обавештеним круговима држи се, да ће се ови преговори повољно свршити, јер је мађарска стекла уверење, да мора тражити економске везе, а како пут на Запад води преко Аустрије, то јој је у интересу, да је у добрим односима са њом.

ПОДЛИСТАК.

КРШТЕЊЕ У РОВУ.

Велимир Н. Никашиновић.

(Наставак).

По пространим пољанама пуно стараца, жена и деце, они у раду немо и сетно замењују оне, који су на положајима да бране своју отаџбину.

У селу се прочу, да се Анђа са дозволом и благословом своје свекрве спрема и да ће данас на пут своме Славку на положај — на Дрину. При поласку њеном све се село слегло у кућу и око куће њезине, да јој пожеле сретна пута и још сретнијег повратка, и да на положају поздраве све своје миле и драге.

Прекрстише се и пођоше. Уз свекрву пође и читава поворка стараца, жена и деца, да Анђу испрате до раскрснице. На гојним плећима Анђиним је грдна торба откана укусно среће̂ном шаром најлепше наше орнаментике. То је рукотвор њене свекрве. Она ју је лакоћом понела пуну разних ђаконија за свога Славка и његове рововске другове. С тим теретом на плећима она предњачи брзим кораком, граби, да што пре дође своме Славку.

На раскрсници изљубише се. Свекрва, старице и старци дадоше јој благослов и сви јој опет пожелише сретна пута и још сретнијег повратка.

Од раскрснице до прве железничке станице има добра два сата убрзаног хода. Оданде ће жељезницом до последње станице железничке, а од ове ће отприлике два сата пешачити до на положај — на Дрину. Ваља јој дакле бити на путу, рачунајући са одмором свега дан и по.

На пољани је од многих сретана и свако јој је пожелио сретна пута. Идући брзим кораком са теретом на плећима час уз брдо, час опет низ брдо, много се заморила и знојила. Па ипак се није хтела да одмара, већ је летила као она од свог јата заостала голубица, у којем је њевин голуб.

Дошавши већ до пред станицу, чија је зграда на некој приличној узвишици, а до које се стрмо вијугастом станицом стиже, под притиском терета на плећима, изгубивши равнотежу поклизне и низ станицу откотрља се до пута. У томе јој притрче војници, који чекаху на воз. И док су јој терет скидали са плећа, запиткивали су је, да ли се угрувала. Анђа им је смешећи кратко одговорила, да није. Уз помоћ њихову дође на станицу, где је дуго чекала воз. И на једвите јаде, ево га звижди. Воз је био врло дугачак са препуним вагонима војника. Када је воз приспео и стао, настала је граја и гужва. Свако је полетио вагонима без седишта, да заузме неко места, јер је и платформа вагонска била претрпана војницима. Јадна Анђа са својим теретом није могла у вагон, већ се некако уз гвоздене степенице вагонске тешком муком попне на кров од вагона, на коме се целу ноћ, све до зоре возила до одређене жељезничке станице. Приспевши до те станице, насмејана лица, а уз припомоћ војника спусти се низ исте степенице на тло, те је сада распитивала, којим се правцем иде команданту тог и тог пука и положаја. И након два сата непрекидног пешачења, Анђа се нашла пред посилником код канцеларијских врата командантових.

— Молим те војниче, пријави ме команданту. Оћу с њим да говорим. Ја сам жена редова Славка А., из села Б, среза В., округа Г., па сам му дошла на виђење и донела њему и његовим друговима нешто мало јела и пића, да се у рову мало прихвате и провеселе.

И док је Анђа са посилником разговарала, на канцеларијских врата појави се командант, те ће је тихо и благим гласом запитати, кога тражи.

— Тражим господина команданта.

— То сам ја. — И посматрајући је умиљатим погледом, рече јој, да за њим у канцеларију пође.

(Сршиће се).

Репарациона комисија и немачке репарације.

Немачка влада би усвојила становиште репарационе комисије. — Непопустљивост немачких реакционара.

Париз, 23. маја. „Тан“ доноси, да немачки министар финансија Хермес води преговоре са делегацијом репарационе комисије о новим предлозима немачке владе, које ће поднети, како би се постигао споразум до 31. маја. Постигнут је споразум у овим питањима: Остварење равнотеже у буџету Рајха, увођење контроле над приходима Рајха. Модалитети за решење зависе од проучавања, које ће се предузети у среду. У истој ствари решаваће и одбор банака, односно међународног зајма.

Париз, 23. маја. Између Хермеса и делегације репарационе комисије воде се полузванични преговори, али из досадањих преговора неможе се закључити, да ће немачка влада усвојити предлоге у смислу ноте од 21. марта о. г. Изгледа да је Хермес вољан да усвоји гледиште репарационе комисије као и његова влада. Ситуација је за немачку владу тешка, јер она мора водити рачуна о непопустљивости реакционарних немачких странака.

Француска замењује свога посланика у Берлину дипломатом.

Хановер, 23. маја. Из Париза јављају, да ће француски посланик у Берлину бити замењен једним дипломатом.

Анкетна комисија у малој Азији.

Хановер, 23. маја. Комунисте су пристале на анкетну комисију, која ће у Малој Азији испитати злочинства Турака над грчким становништвом.

Повратак немачке делегације.

Науен, 23. маја. Немачка делегација по повратку из Ђенове посетила је председника Еберта и изложила му рад конференције.

Бенеш са делегацијом стигао у Праг.

Праг, 23. маја. Бенеш са чехословачком делегацијом вратио се синоћ у Праг.

Мађарска за трговинске уговоре са суседима.

Будимпешта, 23. маја. Ускоро ће почети трговачки преговори између Румуније и Мађарске, а после ће почети између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Мађарске. Мађарска влада води финансијско-политичке правне преговоре са Чехословачком а после тога почеће трговачки преговори између двеју земаља.

Британски парламент о ђеновској конференцији.

Лондон, 23. маја. У четвртак ће почети у парламенту дискусија о ђеновској конференцији. Пре тога Л. Џорџ ће поднети реферат о своме раду на конференцији.

Заступници Француске на Краљевом венчању.

Париз. 23. маја. Маршал Франше Д' Епере, адмирал Вендри, члан војног дома председника републике и Д' Фонтнеј заступаће Француску на Краљевој свадби.

Значај ђеновске конференције.

Лондон, 23. маја. „Дели Телеграф“ подвлачи у уводнику срдачан дочек Лојда Џорџа. Истиче да пакт није ситница. Четворомесечно примирје ослободиће Европу од звецкања Лењинова штита. Ђеновска конференција је већ други корак о економском подизању Европе.

Квалификовани посланици.

(Свршетак).

Ништа није фаталније но кад законодавац било у идеалном заносу или у тендециозној намери премаши народна снагу, онда пада ауктоитет властима у народ је под тешком депресијом да мимо своје моћи врши законе ко је не раауме а нема снаге да им се одупре.

Са свих ових разлога, изискује се да је закон синтеза дубоке научне ерудиције и нагомиланог искуства прошлих и садашњих нараштаја локалних и општих прилика, да су генерални и да обухватају комплекс радњи у једној области нашег духа, нашег интелекта и наше воље.

У данашњој међународној заједници долазе у додир најудељенији крајеви и најразнородији народи солидарност је интимнија и пространија, потом и знање мора бити много обилније но што је познавање среских посланика, чији је видокруг често пута ограничен на прилике у своме срезу; највише што допире то је до округа а ван отаџбине никад не закорачава. Зато се све више говори о треми посланика за законодавни посао, зато је питање о посебним квалификацијама још на дневном реду, нарочито код нас што немамо горњи дом, што је Видовдански устав укинуо мишљење обавезно државног савета и што се не траже стручне оцене пројеката од комора и корпорација и установа.

Ми смо и поред ових навода да се установа квалификованих посланика ипак не уноси.

Не може бити право претставништво ако се не дозволи да у народну скупштину уђу они пуномоћници које народ изабере слободно и без икаквих услова. Народно Представништво није вештачка установа, оно је дошло спонтано, у току историјске еволуције. Горњи дом се може схватити у државама где је аристократска елита у дугом низу година задржала известан престиж, као саветодавни а доцније решавајући орган уз монарха. Атрибуције и функције такве законодавне скупштине могу се схватити јер их је време наметнуло и донело, али се не зна за вештачку установу квалификованих посланика, које је новина код нас уведена уставом од 1888. године.

Наше специјалне прилике диктовале су овакву деобу на посланике са посебним условима.

Пошто смо годинама и столећима, потиснути у планине, збегове и села, изгубили сву народну интелигенцију, а остала је само проста, једнолика народна маса, ми смо у новој држави могли да изведемо политичко уређење само помоћу школске интелигенције са стране. Слаб додир ове интелигенције са народом није могао да је препоручи у слободном избору, зато се прибегло вештачкој мери уношењем посебних квалификација.

У периоду од 1903. год. практикован је пун парламентарни живот, интелигенција се приближила народу, а у новој држави Срба, Хрвата и Словенаца има довољно политички израђених карактера који би могли достојно да заузму место народних заступника у парламенту и без нарочите заштите у самом закону и уставу. Зато је установа квалификованих посланика излишна.

Подвојеност између једних и других посланика ствара антагонизам и вештачку поделу, завист и пакост између једне и друге групе, што је штетно по правилно развиће парламентарног живота.

Најзад и интелигенцију треба пустити да се такмачи на изборном пољу, а она ће умети и својим знањем и тактом да задобије љубав и поверење народа.

Илија Илић.

Кретање у радикалној странци.

Напредовање радикалне странке у Лици.

Демократе нагло су изгубиле терен међу Хрватима у Славонији и у Хрватској, а сада га губе и код Срба. После проглашења уједињења, браћа Прибићевићи зашли су међу Србе по Лици и Крбави, по Банији и Славонији и толико су бесрамно и цинички нападали радикале, да кандидати радикалне странке нису могли ни доћи до народа. Познат је онај срамни испад попа Дане Подунавца у Окучани против Чеде Костића, па они хајдучки напади у Плашком на Грбу и друге. Они су ишли за тим, да сасвим онемогуће и убију радикале. Но на њихово велико изненађење Славонија је изабрала два радикална посланика. Банија, Лика и Крбава са свих страна јављa о многим новим организацијама, која је неки дан основана чак на Удбини. Ми смо још давно писали у овом листу, да у Лици има радикала и да ће на Велебиту радикали побости свој барјак. Прибићевићеви занешењаци грозничаво су дражили против радикала и затајивали сваки њихов покрет. Али се заталасало сво Поуње, Крајина, Гацка долина, Лика и Крбава па Прибићевци не могу више да на свој начин сузбијају радикале и да их умртвљују. Др. Урош Трбојевић, др. Станиша Илић, др. Петар Лапчевић и Милан Чанак, Никола Дукић и многи млади трговци енергично ступају напред и већ су на Велебиту поболи радикалну заставу, око које се окупља народ, и Прибићевићи је неће више оборити.

Стари Граничар.

Додатак на скупоћу за судије.

Добра полиција, и независност судија су темељи на којима почива држава. А да се судство подигне на висину у првом реду морају бити судије обезбеђени и неприступачни ичијем утицају, да би у свако доба могли изрећи пресуду „ни по бабу ни по стричевима...“

Наша браћа у Србији схватила су уједињење тако, да су пошла с једног неправилног стајалишта. Приликом претварања крунских плата државних чиновника укинули су станарину, коју су уживали сви чиновници у неослобођеним крајевима, и том приликом установили за чиновнике у Србији станарине, које ови нису никад имали. На судије су сасвим заборавили. Њихове плате још ни до данас нису пренели из крунске вредности у динарску тако да један судија окружног суда или апелације има мање плате него какав неквалификовани получиновник у другом ком звању. Радило се на све могуће начине, да се ово стање поправи, па ништа. Обећало се из дан у дан, но не липши магаре, док трава не нарасте. Министар правде дао је свечану ријеч, да ће извести побољшање судског стања, па ништа. И додијало министру правде дру Лази Марковићу, па је затражио од министра финансија кредит од три милијона динара за уређење плата судијских с изјавом, ако се ово не испуни правиће питање свог даљег опстанка у министарском кабинету. Правда диже... а неправда руши земље и градове!

Нови Сад, 24. маја 1922.

— **Нова странка.** Пријатељи са стране нас извештавају, како г.г. Клицин и Хаџија шире гласове о некој новој њиховој акцији на оснивању неке нове странке. Не знамо колико одговарају истини ти гласови, но да речена господа нешто „раде“, то стоји. Откако се наиме мутни „Дунав“ сасушио и др. Каменко оставио своје пријатеље те се затворио на епитимију у Матичину библиотеку, од тога доба немају наши „дисиденти“ где да нападају „Заставу“ и радикале. Но они би ма на који начин да се и „њихова чује“, па су се с тога бацили на усмено обавештавање и агитовање против радикала. Ако они сматрају ово за стварање нове странке, ми им нећемо кварити радост. Кад им није успело створити неку „Протићевску“ странку а затим „дунавску“, још мање ће им поћи за руком овај трећи покушај са стварањем неке безимене нове странке.

ВЕСТИ.

— **Библиотека Матице Српске.** Због уређивања затворена је до даље наредбе. Враћене књиге примају се од 12—1 часа сви они, који су раније узели књиге из библиотеке, позивају се, да их одмах врате. Књиге које служе за проучавање Војводине, хитно су потребне. Враћајте разнешено народно имање!

— **Новинарско удружење у Новом Саду.** Секција новинарског удружења у Новом Саду одржала је јуче у дворани Српске Матице седницу пленума, на којој су решавани текући послови. Удружење броји 34 члана.

— **Конгрес јужнословенских новинара.** Конгрес јужнословенских новинара одржаће се ове године према закључку прошлогодишњег когреса у Суботици, откуда ће сви учесници доћи на један дан да посете Нови Сад, где ће им наша секција новинарског удружења приредити дочек.

— **У спомен Јована Скерлића.** Јуче је одржан на универзитету у Београду годишњи помен Јовану Скерлићу унив. професору, књижевнику и неуморном раднику на културним књижевном јединству Срба, Хрвата и Слов. Држали су говоре др. Недељко Кошанин, универзитетски професор и члан академије, Боривој Поповић професор и посланик, Милан Марјановић уредник „слободне Трибуне“ у Загребу, Милан Грол управник позоришта, др. Миливој Павловић професор гђа Лебл-Албала, Ђура Даничић председник ђечке дружине, Скерлић. Учесника беше много а многи су приложили за подизање споменика Скерлићу.

— **Ухваћена лоповска банда.** Не мислите, да је ухваћена она лоповска банда, што хара по Новом Саду банке и дућане. Код нас је један поимену Резер ухваћен, али њему су саучесници у полицију донели отрова, да се на тенане отује и забашури траг и сад место, да полиција води велику истрагу, воде други истрагу против наше полиције. Успех је показала полиција у Осеку. Она је у једном ноћном локалу у ухватила у једној тучи Стјепана Фику. И кад га је претражила нашла је код господина златан сат и десет хиљада динара. И нису му дали прилике да се отује, него су га сачували у животу и пронашли, да су у његоном друштву још Иван Јарауш трговачки путник из Јичина у Чешкој, бравар Драгутин Редер. Они су извађали велике краће у Осеку, у Винковцима. па чак и у Пакрацу где су из српске штедионице украли један милион круна. Како би било, да се мењамо с Осачанима за полицију па да им дадемо и мало приде (н. пр. господина Цоку, да их осоли).

— **Ново свештеничко одело.** Г. Сава П. Лазић, кројач из Вуковара и суделујући члан европске академије у Дражђанима узрадио је свештеничку мантију, која потпуно одговара потреби данашњега доба, па ипак строго одговара прописима свештеничког „одјејанија“. Та нова мантија је композит из горње и доње мантије. За њену израду довољна је тек половица материје а фасона је наравно за половину јевтинија. Како смо обавештени г. Лазић очекује скорашње решење своје молбе на компетентну духовну власт, да се његова ново реформисана мантија као свештеничко „одјејаније“ одобри и марљиво ради око нацрта за гала-одело за Њ. В. Краља и Чланове Династије, у ком ће бити изражена сва отменост у ношњама од Цара Душана Силног до данашњег дана. Ми с наше стране желимо деведесетгодишњем старини, г. Лазићу још коју годину крепкога здравља, како би његова воља за радом и стваралаштвом могла послужити као узорак нашој омладини. Кога од г. г. свештеника поближе интересује та нова мантија, нека се на њега писмено обрати.

— **Цене марви падају.** На вашарима цена марви је пала и то осетно. Пала је цена и житу и неки шпекуланти са житом страдали су. Међутим цене месу знатно су повишене а хлебу и сад високо стоје. Код нас, ако динар пада цене роби и намирницима скачу, ако динар расте опет се цене дижу, ако страна валута скаче и опет

цене се повисују. Правило је свих наших пиљара, ситничара и грошићара, да у свакој прилици подижу цене без обзира пада ли или расте ли цена храни, марви и намирницима. Па докле тако?! Шта каже на ово све градска управа, градски савет и полиција? Грађанство није задовољно, оно види, шта се и како се ради, па тражи од одговорних фактора, да се уозбиље и схвате свој положај.

— **Приватни испити у државној мушкој грађанској школи у Новом Саду,** одржаће се овим редом: Српско оделење: I. и II. разред писмени 12. јуна пре подне у 7 сати, усмени 12. јуна после подне у 2 сата и 13. јуна пре подне у 7 сати. III. и IV. разред, писмени 13. јуна пре подне у 7 сати, усмени 13. јуна после подне у 2 сата и 14. јуна пре подне у 7 сати. Мађарско оделење: I. и II. разред писмени 14. јуна пре подне у 7 сати, усмени 14. јуна после подне у 2 сата. III. и IV. разред писмени 16. јуна пре подне у 7 сати, усмени 16. јуна после подне у 2 сата и 17. јуна пре подне у 7 сати. Ученици треба да донесу собом сав прибор за писање и цртање.

— **Глад у Далмацији.** Из Далмације јављају да је тамо велика несташица намирница, због чега влада глад. Из Сплита су упутили депешу влади, да је у селима Омље, Тополе, Ступа, Имотица и Стом десет људи умрло од глади. Очекује се да влада прискочи народу у помоћ.

— **Важна новина.** У Министарству Финансија израђен је и усвојен правилник о Апелационом Пореском Суду, који ће у најкраћем времену бити установљен. У надлежност овога суда спадаће само решавање о жалбама против разреза пореза. Уверени смо да ће ова новина задовољити многе грађане, чије жалбе против разрезане порезе чекају на своје решење.

— **Експлозија у фабрици алкохола.** У фабрици алкохола у Мителсбаху, на прузи Беч—Праг догодила се велика експлозија. Експлодирало су три велика казана, у којима је било у свакоме по 3000 хектолитара алкохола. Том приликом било је и више мртвих. Штета је необично велика.

— **Сликарска изложба.** За време свечаности приликом Краљевог венчања биће отворена у Београду велика сликарска изложба. На њој ће излагати наши уметници из свих крајева наше отаџбине, и то у главном ове групе: београдска, загребачка, љубљанска, сарајевска и осечка. Изложба ће бити смештена у згради Друге Београдске Гимназије.

— **Јахачке трке у Београду.** Невероватном брзином се развија Београд. До рата још стромна варош, данас је Београд град у коме све врви. Ту су истина, остатци старих времена, прљаве улице. мали кућерци, ситни дућани, рђава калдрма — али, у Београду се сада грозничаво зида. За кратко време, стари Београд ће нестати, и место њега ћемо имати велику престоницу. То предсказују и друге појаве. Ето, у Београду се приређују прве велике јахачке трке. Интересовање света је огромно. Стотине фијакера и автомобила и препуних трамвајских кола возе радознале грађане топчидерским путем на Тркалиште. То су сада још само почетци, али за кратко време ће се и трке још више развити занимљивост и живот Београда.

— **Грозан злочин.** У селу Фаркушевци недалеко од Беловара извршен је страшан злочин. Милка Хосни, девојчица од 12 година, остала је сироче, и она је отишла своме течи Јандру Шоштарићу, који јој је одређен за тутора. Овај човек и жена његова, зверови у људском облику, решили су да се дочепају имања мале Милке, које је исносило 8 и по јутара. Они су кињили Милку, приморавали је на најтеже послове и једва је хранили. Услед тога је Милка стално слабила и већ била на ивици пропасти. Не могавши дочекати да сирото дете умре природном смрћу, Јандра и његова жена се реше да уклоне девојчицу са овога света. Једне ноћи они су бацили Милку у бунар. Злочин је међутим откривен и Јандра и његова жена су ухапшени. Они су на саслушању признали злочин.

ИЗ СКУПШТИНСКИХ КРУГОВА.

Од нашег специјалног извештача.

Београд, 23. маја.

Седница шефова странака.

У председништву Народне Скупштине одржана је данас пре подне седница шефова странака под председништвом др. Рибара. На седници се говорило по о подневном скупштинском раду, о избору пододбора и парламентарне анкете за испитивање рада Дирекције Плена. Донета је одлука, да у сваки пододбор уђу по 5 чланова владиних странака, 3 члана опозиције, 1 муслиман или 1 члан Дивљанове групе. Муслимани и Дивљанова група имају да се споразуму о заједничком кандидату.

Предлог министра финансија за повећање пореза на земљиште и прирезе на алкохол.

Министар Финансија др. Кумануди поднео је предлог за повећање порезе на земљиште и повећање прирезе на алкохол, који је предлог финансијски одбор изоставио из финансијског закона.

Др. М. Нинчић код Њег. Вел. Краља.

Данас пре подне у 9 часова допутовао је у Београд наш министар спољних послова др. М. Нинчић. Он је још пре подне био примљен код Њ. Вел. Краља, којом приликом Му је Нинчић реферисао о преговорима о извршењу Рапалског уговора. Краљ је Нинчића задржао на ручак.

Седница демократског клуба.

Данас пре подне држао је седницу демократски клуб, која је трајала од 10 до 12. На седници су поднели извештај о ђеновској конференцији и о преговорима са Италијом Воја Маринковић и Илија Шуменковић. Св. Прибићевић известио је клуб о одлагању Краљева венчања. Затим је клуб прешао на дискусију о зајму, која је била дуга.

Седница Нар. Скупштине.

На данашњој седници саопштен је захтев министра правде, да се Стојан Протић изда суду због увреде Св. Прибићевићу нанете путем штампе. После обављених формалности мин. правде др. Лаза Марковић одговорио је на питање земљорадника В. Лазића о помиловању криваца приликом Краљева венчања.

Др. Л. Марковић вели, да не зна како да одговори на овако мало необично питање. Као што и Н. Скупштина зна, давање помиловања сматра се као акт Краљеве милости и Круна то врши под одговорношћу надлежног министра. Др. Л. Марковић мало иронично вели, да прима предлоге питача и вели да не може дати одговор, док се не реши и дали ће у опште бити помиловања и када га буде на онај начин како то устав предвиђа. Тек после тога би питачи могли тражити одговоре. Он ће им онда врло радо одговорити.

За тим се прешло на избор пододбора и седница је у 7·10 завршена.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ.

Од нашег специјалног извештача.

Стање Пренцезе Јелисавете повољно.

Атина, 21. маја. Као што је познато пре три дана извршено је поновно чишћење плућа од гноја што је веома повољно утицало на стање принцезе. Температура је пала на 37°. У току јучерашњег цана температура се нешто попела, али је пулс и дисање нормално, што даје наде да је болест попустила. Краљевски родитељи су стално код болесничке постеље као и грчки диадок. Румуски Краљ је изјавио наду, да ће моћи у току идуће недеље отпутовати за Букурешт, а од туда за Београд на свадбу. Краљица ће вероватно још неко време остати у Атини.

Италијански напад у Триполису.

Париз, 23. маја. Рајтер јавља из Малте, да према вестима из Триполиса италијанска војска предузела је напад против побуњених Арапа.

Страјк радника.

Париз, 23. маја. Јављају из Франкфурта, да су радници одбили предлоге индустријалаца и одлучили да ступе у страјк. Према томе 40 хиљада раденика прекинуће рад.

Пропало злато.

Бордо, 23. маја. „Египат“ је носио 1 и по милион франака у злату. Спашена је само пошта за Индију.

Допис из Мола.

У једном од пређашњих бројева „Јединства“ изашао је скроз нетачан и тенденциозан допис из Мола под насловом „Незаконито стање у молској црквеној општини“.

Да је доиста нетачан и тендециозан, ево хоћемо и да докажемо.

Када је после Ослобођења успостављена народно црквена автономија, примио је стари црквени одбор са црквеном скупштином, у своје руке сва црквена општинска агенда. У кратко после тога обављен је избор целокупне црквене скупштине али тако незаконито и неправилно, да га је морао црквени одбор, уништити. Пошто против тога решења није било призива, постало је правомоћно. Стари црквени одбор и сам је увидео, да је за рад неспособан те је захвалио и месном пароху сва црквена општинска агенда у руке предао. У исто време је и више од $^2/_3$ црквених скупштинара поднело оставку.

Парох је одмах о свему известио Епархијску власт која је оставке како црквеног одбора, тако и црквене скупштине на знање узела и позвала га, да у договору са виђенијим становницима предложи до 20 лица, која како моралну, тако и материјалну гаранцију имају, да им се може поверити привремена управа ове тако лепе и богате, али скроз запуштене црквене општине. Он се томе високом поверењу и одазвао, те у договору са честитим и угледним грађанима предложио одбор од 18 лица и то: два свештеника, два учитеља, два трговца, два занатлије и 10 одличних и честитих грађана, којима нико, па ни дописник у „Јединству“ не може апсолутно замерке наћи.

Тај одбор управља са овом црквеном општином на пуно задовољство не само својих претпостављених власти, него и великог броја овдашњих становника осим неколицине немирњака, којима се осладило да раде, да бирају општинаре, попа, да зидају у порти државну школу без икакве потребе и т. д.

У погледу обнове црквене скупштине више пута је било говора у управном одбору, као што се ни записника увидети може, али су прилике у Молу толико заоштрене биле, да о правилном и мирном избору није се ни мислити могло.

Нека буде уверен и дописник и сви они, којима баш тако „на срцу лежи“ организација црквене општине, да чим се месне прилике средо да ће Управни Одбор први бити, ко[illegible] одмах организацију црквене скупштине, уз одобрење Административног Одбора законито и правилно спровести.

Молчанин.

Мађарски збор у Малом Иђошу.

У Малом Иђошу одршали су Мађари у недељу збор. На станици су их дочекала свега три човека без бандерујума. На збору је било доста света. Говорници су говорили о потреби њиховог уједињења са Муслиманима и социјалистима. Говор дра Едена Нађа није нико поздравио ни са једно живео. После тога прочитали су педесет имена за Упр. Одбор, од којих су 45 сами радикали и који се буне против тога и веле да ће путем штампе дати изјаву, да су њихова имена уписана без њихова пристанка и знања. На крају су били јако депримирани и на питање: Да ли сматрају да је управа изабрана, одговорио је др. Еден Нађ показавши руком на тополског ср. начелника г. Николу Марковића: „Тако је, где је начелник популаран, ништа се не може постићи у том срезу“. То је доказ, да је поштовање закона најбоље кортешко средство. Др. Стрелицки рекао је отворено; „Овде би требао сам ср. начелник да се кандидује“. На то је од г. Марковића добио одговор: да је то апсолутно немогуће, прво што начелник не може по закону да се кандидује, ако годину дана пре избора није дао оставку, а после и због тога што тог Србина начелника нема, који би се кандидовао са програмом Мађ. Странке, а нарочито и због оне тачке, којом се тражи да се у закону загарантује право штрајка, јер је то право упропастило све државе у којима је бољшевизам избио, то право нема основе у нашој држави, где сресни начелници морају да се старају о сваком раднику да заради кору хлеба.

Наравно овај је разговор између др. Стрелицког и г. Марковића вођен после конференције. А још за време боравка представника Мађ. Странке, дељени су плакати којима су позивани грађани на радикални банкет који је приређен у част г. Николи Пашићу. На банкету и забави било је много света, те је веселе трајало до зоре.

Истрага против кулског сресног начелника и подначелника.

Истражна комисија је поднела предлог да се кулски сресни начелник Јелић суспендује због злоупотребе власти из користољубља. Примање мита утврђено је у четир случаја непосредно, а у 8 случајева преко адвоката. Адвокати су сведочили на штету његову. По § 209 положили су заклетву, да би им свако сведочанство против Јелића нанело моралне и материјалне штете. Утврђено је да је узимао у име наплате од 2000 до 8000 круна прогресивно према капиталу оних од којих је узимао, за пасоше, путне исправе, за измену својих рођених одлука које је доносио против истих лица у једном истом предмету. У архиви му фале многе службене пресуде, које су доносили његови млађи органи, а проневерен је и новац и т. д.

Подначелника Димитријевића пак терети злоупотреба власти, јавно насиље на странке, фалзификовање записника, узимање у име дневница и километраже више но што му припада, односи са женскињем за време званичних часова у званију и т. д.

Кула. **Радикал.**

Народно Позориште.

Репертоар:

Среда 24. маја. „Зрињски“, опера у 3 чина а 7 слика.

Четвртак 25. маја. „Граничари“ позор. игра у 3 чина са певањем (суделује цео оперни кор).

Петак 26. маја. „Слепи миш“ оперета у 3 чина.

Субота 27. маја „Лилијом“ легенда у 7 слика од Моанера.

Недеља 28. маја. По подне: „Чаробни стрелац“, опера у 3 чина. Драмске цене. Печетак у 3 сата по подне. У вече: „Лукреција Борџија“, трагедија у 3 чина.

БЕРЗА.

Валуте и девизе.

Београд, 23. маја 1922.

Чех. кр. 132, марка 26·60.

Њујорк —.—; Париз —·—; Лондон —.—; Милано —.—; Праг 133.—; Беч 0·73; Берлин 22·75; Букурешт 49.—; Софија —.—. Солун —·—; Будимпешта 8·20; Женева 1325 Рим 366·45.

Цирих, 23. маја 1922.

Берлин 1.74; Њујорк 524·50; Лондон 23·34; Париз 47.35½; Милано 26.82½; Праг 9.92½; Пешта 0.60; Загреб 1·85 Варшава 0.13; Беч 0·05½; жигосане аустр. круна —·—; Амстердам —.—. Софија 3·90.

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Трива Милинарац

Огласне вести.

Пре него што купите намештај тапихе погледајте безуветно стовариште фирме Едуард Краус Нови Сад, сопствена столарска и тапецирерска радионица. 761 12-24

ЗУБНИ ЛЕКАР
И ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ
Др. Никола В. Вучковић
После вишегодишње праксе из зубнога лекарства у иностранству, ординира у **Новом Саду, Дунавска улица 15.**
935 13—50

Потребујем једног доброг ЂУРЂИЈСКОГ ПОМОЋНИКА
Ступити може одмах.
Душан Ћирић, ћурчија
1059 Вилово 2—2

ТРАНСЈУГО Д. Д.
Загреб, Мажуранићев трг 5.
Брзојави: Трансјуго
Телефонброј 27—60

Филијала: Београд, Рељина ул. 2.
Испоставе. Осек, Широка улица 8.
Суботица код Пиуковић и друг и Скопље.

ДОБАВЉА
најјефтиније
траверзе, жељезо, ексере (чавли), вапно, цемент, гипс, трстику, дрот, даске и сав грађевни материјал.
891 7—

Ђорђе Нота, кројач
Нови Сад
Стовариште енглеских и ческих штофова, првокласна израда, цене умерене. 1009 3—3

15 јутара оранице
Имам на продају у Огару, Срем од тога је посејано 6 јутара жита, 7 јутара кукурузa, остало ливада. — Продаје се из слободне руке, без дуга. — Обратити се на:
ДРАГИШУ ЈАКОВЉЕВИЋА
трговац
1068 **РУМА (Срем)** 1—3

§§§§§§
Част ми је известити поштовано грађанство из места и околине да сам у својој кући у Новом Саду: Темеринска улица 41. број отворио адвокатску канцеларију (— поред Рајнера, — пред канцеларију стаје електрични трамвај.)
Др. Стеван Поповић
984 3—4 адвокат.

Огласујте у „Застави“.

УГАЉ

око 6.000 калорија из познатих рудника: **Petrosany—Lupeny—Vulkany** (Румунска), **крупни камени угаљ** (Foerderkohle), **ситни камени угаљ** (Grieskohle), **рударски кокс** (Grubenkoks), **катран из каменог угља** (Steinkohlenteer). — Даље имамо на стоваришту уз најповољније цене: **петролеја** у сандуцима и бурадима, **цилиндарског и машинског зејтина, конзистентне** (жуте) **масти, бензина, нафте. Поручбина прима:**

БЕОГРАДСКА КОМИСИОНА БАНКА
БЕОГРАД, Карађорђева 12.
Телеграми: Komisions. 1067 1-3 **Телефон 12-26.**

Пољоприв. Друштво за Српску Војводину
Нови Сад, Пашићева 6.
има на стоваришту: **првокласног плавог камена, гарантирано 98—99%, рафије прима, екстра мајунга првокласне мухарике** (мухарско семе) и изврсног **паспаља** (мекиња). — Коме треба **угаљ** и **праву американску мамилу** за жетву, нека одмах пријави у друштвеној писарници. 1064 1—3

Добровољачка Банка у Банату д. д. у Великом Бечкереку

Позив на упис деоница
II. ЕМИСИЈЕ

У смислу закључка изванредне скупштине деоничара Добровољачке Банке у Банату Д. Д. одржане 18. децембра 1921. г. повисује се основни капитал Добровољачке Банке у Банату Д. Д.

од динара 325.000·— на динара 1,250.000·—

и то издавањем нових 18.500 комада деоница по номиналној вредности од Дин. 50·— по комаду.

Деоничари Добровољачке Банке у Банату Д. Д. имају право првенства на упис ноних деоница и добивају на сваку стару деоницу по једну нову уз течајну цену од Дин. 55·— по деоници.

Као такови деоничари сматрају се само они власници наших деоница, који су у заводским књигама заведени.

Деоничари, који преко права првенства бележе, као и недеоничари, плаћају Дин. 60·— по деоници.

Уписнина износи по деоници Дин. 5·—.

Потпуна течајна вредност као и уписнина имају се положити одмах при упису деоница.

Деонице II. емисије могу бележити и недобровољци.

Нове деонице ће учествовати у добити са половицом чистог добитка, који буде у 1922. г. постигнут.

Изнад номиналне вредности уплаћени вишак, по подмирењу свих око емисије насталих трошкова, прибиће се банчином резервном фонду.

Уписивање и уплата се врши код: Добровољачке Банке у Банату д. д. у В. Бечкереку и њене филијале у В. Кикинди; Српске Банке д. д. у Панчеву; Српске Занатлијске Задруге д. д. у Вршцу; Српске Кредитне Банке и Штедионице д. д. у Белој Цркви; Српске Задружне Банке д. д. у Новом Саду; Банке Војводине филијале у Србобрану; Прве Тителске Штедионице д. д. у Тителу; Занатлиске Банке у Сомбору; Српске Ратарске Штедионице у Ст. Бечеју; Српске Банке у Загребу д. д. филијале у Суботици; Добровољачке Банке д. д. у Загребу; Српске Централне Банке д. д. у Сарајеву; Српске Банке д. д. у Загребу филијале у Сплиту; Љубљанске Кредитне Банке у Љубљани; Српско Американске Банке у Београду; Српске Централне Банке за Б. и Х. филијале у Мостару; Српске Народне Штедионице д. д. у Земуну; Slavonic Immigrant Bank-e u New-York-u; People's State Bank-e u Detroit-u (Mich., U. Š. A.) и код свих Одбора Месних Организација Добровољаца у Банату.

Уписивање траје од 20. маја до 31. августа 1922. године.

На положене уплате издаће се од стране банке привремене потврде, које ваља сачувати и о преузимању сталних деоница натраг вратити.

Право расподеле уписаних деоница и враћање сувише уписане и положене уплате припада управном одбору и има се обавити најдуже 10. дана по истеку уписног рока.

У Вел. Бечкереку, 10. маја 1922. г. 1066 1—1

УПРАВНИ ОДБОР
Добровољачке Банке у Банату д. д.

Штампарско Подузеће „Застава“ д. д. 698—1922.